

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002170

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельничук Іван Васильович

2. Vasylovych V. Melnychuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0006-8745-1542

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 06-08-2026

Спеціальність за освітою: Публічне управління та адміністрування

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14416

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 21.41.45

Тема дисертації:

1. Політико-правові засади державно-релігійних відносин в сучасній Україні.
2. Political and legal foundations of state-religious relations in contemporary Ukraine.

Реферат/анотація:

1. Об'єктом дисертаційного дослідження є державно-релігійні відносини в Україні як складова державної політики щодо релігії і Церкви та суспільно-політичних процесів. Предметом дослідження є політико-правові механізми регулювання державно-релігійних відносин в Україні, їх інституційне забезпечення, нормативно-правова база та особливості взаємин держави і релігійних організацій. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить мультидисциплінарний підхід, що поєднує інструментарій політології, права, історії, релігієзнавства та соціології для комплексного аналізу державно-релігійних відносин в Україні. Дослідження базується на принципах об'єктивності, історизму та системності із застосуванням загальнонаукових і спеціальних політологічних методів, зокрема аналізу, синтезу, компаративного, інституційного, статистичного, контент-аналізу та івент-аналізу. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації здійснено цілісний політологічний аналіз політико-

правових засад державно-релігійних відносин в Україні, які характеризуються плюралізмом, правовим забезпеченням свободи совісті та віросповідання, унормуванням політики держави щодо релігії і Церкви, співіснуванням співпраці та конкуренції, а також розвитком міжконфесійного діалогу як інструменту національної стійкості суспільства. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових державно-релігійних положень, зокрема: вперше запропоновано нову концептуальну модель аналізу відносин, яка інтегрує підходи вітчизняних і зарубіжних науковців та враховує специфіку трансформації українського релігійного ландшафту під впливом глобалізаційних процесів і конфліктних чинників. Досліджено сучасні форми міжрелігійної напруженості та конфліктів, систематизовані за джерелами, способами прояву та рівнем впливу на соціальну стабільність. Здійснено комплексний аналіз нормативно-правових актів України щодо регулювання відносин держави і релігійних організацій із врахуванням практики їх реалізації, виявлено правові прогалини та суперечності між державним і церковним правом, що дозволяє визначити напрями їх гармонізації. Розроблено пропозиції спрямовані на вдосконалення державної політики щодо релігії і Церкви з урахуванням сучасних викликів і конфліктних ситуацій. Комплексно досліджено роль релігійних організацій у політичних процесах України, зокрема в умовах війни за незалежність України, встановлено механізми впливу релігійних інституцій на політичну соціалізацію вірян та способи використання релігії політичними акторами для зміцнення влади. У дисертації удосконалено понятійно-категоріальний апарат теорії державно-релігійних та міжконфесійних відносин, зокрема сформульовано їх розуміння як політико-правової категорії, що дозволяє виділити ключові механізми взаємодії держави та релігійних організацій у сучасних умовах зовнішньої агресії та внутрішньополітичних проблем. Набули подальшого розвитку теоретичні уявлення про сутність державної політики щодо релігії і Церкви; особливості міжконфесійних стосунків, зокрема в контексті розвитку екуменічного руху; суспільно значуща діяльність церков та релігійних організацій у рамках міжконфесійного діалогу; благодійна діяльність церковно-релігійних організацій в умовах війни за незалежність України; церковно-релігійні і державно-політичні аспекти державно-релігійних відносин у контексті міжнародної діяльності держави. Отримані результати дозволяють визначити специфіку функціонування релігійних організацій у кризових соціально-політичних умовах та оцінити їхній потенціал щодо стабілізації суспільства.

2. Object of the research state-religious relations in Ukraine as a component of state policy regarding religion and the Church, as well as broader socio-political processes. Subject of the research the political and legal mechanisms for regulating state-religious relations in Ukraine, their institutional framework, regulatory and legal basis, and the specific features of interaction between the state and religious organizations. The methodological framework of the dissertation research is based on a multidisciplinary approach that integrates the tools of political science, law, history, religious studies, and sociology for a comprehensive analysis of state-religious relations in Ukraine. The study is grounded in the principles of objectivity, historicism, and systematicity, employing both general scientific and specialized political science methods, including analysis, synthesis, comparative, institutional, statistical, content analysis, and event analysis methods. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that the dissertation provides a comprehensive political science analysis of the political and legal foundations of state-religious relations in Ukraine, characterized by pluralism, legal guarantees of freedom of conscience and religion, the institutionalization of state policy regarding religion and the Church, the coexistence of cooperation and competition, as well as the development of interfaith dialogue as an instrument of national resilience. As a result of the study, a number of new scientific provisions concerning state-religious relations have been formulated. In particular, for the first time, a new conceptual model for the analysis of state-religious relations has been proposed, integrating the approaches of domestic and foreign scholars while taking into account the specifics of the transformation of the Ukrainian religious landscape under the influence of globalization processes and conflict-related factors. Contemporary forms of interreligious tension and conflict have been investigated and systematized according to their sources, forms of manifestation, and level of impact on social stability. A comprehensive analysis of the regulatory and legal acts of Ukraine governing relations between the state and religious organizations has been carried out, taking into account the practice of their implementation. Legal gaps and contradictions between state and canon law have been identified, making it possible to determine directions

for their harmonization. Proposals aimed at improving state policy regarding religion and the Church in view of contemporary challenges and conflict situations have been developed. The role of religious organizations in the political processes of Ukraine, particularly in the context of the war for Ukraine's independence, has been comprehensively examined. Mechanisms of influence exerted by religious institutions on the political socialization of believers, as well as ways in which religion is utilized by political actors to consolidate power, have been identified. The dissertation further develops the conceptual and categorical framework of the theory of state-religious and interfaith relations. In particular, these relations are conceptualized as a political and legal category, which makes it possible to distinguish the key mechanisms of interaction between the state and religious organizations under conditions of external aggression and internal political challenges. Further development has been given to theoretical understandings of the essence of state policy regarding religion and the Church; the peculiarities of interfaith relations, particularly in the context of the development of the ecumenical movement; the socially significant activities of churches and religious organizations within the framework of interfaith dialogue; the charitable activities of church and religious organizations during the war for Ukraine's independence; and the ecclesiastical-religious and state-political aspects of state-religious relations in the context of the international activities of the state. The obtained results make it possible to determine the specific features of the functioning of religious organizations under crisis socio-political conditions and to assess their potential for stabilizing society.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Мельничук І. Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій як об'єднавчий центр релігійної єдності в часі війни РФ проти України. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія / Карпатський національний університет імені Василя Стефаника. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип.17. С. 138–145. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-18> URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/issue/view/19/19>
- 2. Мельничук І. Гудь Б. Як об'єднати українське православ'я? Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія / Карпатський національний університет імені Василя Стефаника. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 19. С. 254–262. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-24> URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/161/158>
- 3. Мельничук І. Закон України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» (2024) – політико-правові підстави прийняття і ймовірні наслідки для православних церков в Україні. Літопис Волині: Всеукраїнський науковий часопис. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Число 31. С. 162–169. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2024.31.25> URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/566/497>

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: аналіз теоретичних уявлень про сутність державної політики щодо релігії та церкви; особливостей міжконфесійних стосунків у контексті розвитку екуменічного руху; суспільно значущої діяльності церков і релігійних організацій у межах міжконфесійного діалогу;

благодійної діяльності церковно-релігійних організацій в умовах війни за незалежність України; церковно-релігійних і державно-політичних аспектів державно-релігійних відносин у контексті міжнародної діяльності держави

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0117U004396

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобець Юлія Василівна

2. Yuliia V. Kobets

Кваліфікація: к. політ. н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9492-6119

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саган Олександр Назарович

2. Oleksandr N. Sagan

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4177-5809

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Палінчак Микола Михайлович

2. Mykola M. Palinchak

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9990-5314

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57444960100

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ломака Іванна Іванівна

2. Ivanna I. Lomaka

Кваліфікація: к.політ.н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5616-7016

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міщук Мар'яна Богданівна

2. Mariana B. Mishchuk

Кваліфікація: к. політ. н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2589-6582

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Климончук Василь Йосифович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Климончук Василь Йосифович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Савчук Наталія Петрівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна